

Топчій Євгеній Іванович, викладач
циклу загальноправових дисциплін
Київського центру первинної
професійної підготовки «Академія
поліції» НАВС

СТАН ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЇ

У даній статті ми розглянемо стан дотримання прав людини у сфері інформації. Дана тема особливо актуальна на сьогодні у зв'язку з розвитком інформаційних технологій.

Для початку потрібно з'ясувати, що ж таке «інформація». Відповідаючи на це запитання можна сказати, що інформація - це сукупність відомостей (даних), які сприймають із навколишнього середовища (вхідна інформація), видають у навколишнє середовище (вихідна інформація) або зберігають всередині певної системи. На законодавчому рівні, а саме у Законі України «Про інформацію», зазначено, що інформація – це будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді [2].

Інформаційні потреби є одним з різновидів нематеріальних потреб людини. Виникають ці потреби через брак інформації для здійснення людської діяльності. Процес задоволення інформаційних потреб має ту принципову відмінність порівняно з іншими, що при цьому об'єкт споживання - інформація, не тільки не знищується, а, навпаки, на її основі формуються нові інформаційні масиви, призначені для споживання [3].

Право на інформацію громадян в Україні гарантовано Конституцією України, а саме частина друга стаття 34 - кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на

свій вибір. Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя [1].

Деталізують цю конституційну норму положення Цивільного кодексу України, закони України «Про інформацію», «Про звернення громадян». Цивільний кодекс України визначає правові можливості фізичної особи вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію

В частині другій статті 50 Конституції України вказано, що кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена.

Одним з прикладів дотримання прав людини у сфері інформації є офіційне тлумачення положення частини другої статті 34 рішенням Конституційного Суду № 2-рп/2012 від 20.01.2012, а саме розгляд на пленарному засіданні справи за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України.

У статті 302 Цивільного Кодексу України законодавчо закріплено, що збирання, зберігання, використання і поширення інформації про особисте життя фізичної особи без її згоди не допускаються, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Також Конституцією України зокрема в статті 31 гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції «...винятки можуть бути встановлені лише судом у випадках, передбачених законом, з

метою запобігти злочинів чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо»).

Отже, виходячи з викладеного, нашою державою на законодавчому рівні гарантуються якнайширші права та можливості людини на доступ до інформації. Законодавство України визначає гарантії права на інформацію, а саме:

- створення механізму реалізації права на інформацію;
- створення можливостей для вільного доступу до даних, архівних, бібліотечних і музейних фондів, інформаційних банків, баз даних, інформаційних ресурсів;
- обов'язку посадовців при владі інформувати громаду та засоби масової інформації про свою діяльність і рішення;
- здійснення державою та громадою контролю за додержанням законодавства про інформацію;
- встановлення відповідальності за порушення законодавства про інформацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Про інформацію: Закон України від 02.10.92 р. // Відомості Верховної Ради України. — 992. — № 48. — Ст. 650.
3. Коновал Людмила Володимирівна. Інформаційна потреба: сутність та дефініції // Доповідь на міжнародній науковій конференції «Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору».